

Utgångspunkter för **AVTAL16**

Utgångspunkter för Avtal-16

Den 31 mars 2016 löper de största kollektivavtalen inom handeln ut. Under februari och mars kommer Svensk Handel tillsammans med Handelsanställdas förbund förhandla fram nya och uppdaterade kollektivavtal för handeln. Svensk Handel för förhandlingarna utifrån övertygelsen om att handeln bäst gynnas av att arbetsmarknadens parter har goda relationer, arbetar tillsammans och bejakar varandras olika utgångspunkter. Det viktigaste instrumentet som parterna disponerar över är kollektivavtalet. Svensk Handels mål med avtalsrörelsen är att för handeln teckna nya kollektivavtal som är bättre anpassade till förutsättningarna för handeln idag. I en tid då förändringar inom handeln sker allt snabbare har kraven ökat på att arbetsmarknadens parter klarar av att ständigt uppdatera sin kunskap om branschens villkor. Om kollektivavtalen inte ständigt utvecklas och anpassas till dagens förutsättningar inom handeln kommer branschens aktörer att få betala ett högt pris. Kollektivavtalets styrka är beroende av att det svarar på de behov som företagen och medarbetarna har idag.

Dystra och osäkra ekonomiska utsikter

De ekonomiska utsikterna för de kommande åren är mycket osäkra. Världsekonomin befinner sig i ett läge där frågetecknen är fler än utropstecknen. Den för världsekonomin så viktiga kinesiska marknaden bromsar in allt kraftigare. Även världsekonomin motor USA visar allt tydligare tecken på att tappa fart. EU-ekonomin står i princip och stampar på samma plats år efter år. Det övergripande och grundläggande problemet inom världsekonomin med den allt ökande skuldsättningen förblir olöst.

Sverige har ännu inte återhämtat sig från finanskrisen 2007 – 2008. Trots ett flertal exceptionella åtgärder, där den negativa styrräntan är det tydligaste exemplet, har ekonomin inte lyft. Ett tecken i tiden är att Riksbanken nyligen även öppnat upp för att ta till interventioner i valutamarknaden i syfte att försvaga kronan och därigenom höja den importerade inflationen. Riksbankens försök att motverka en importerad deflation i form av fallande globala råvarupriser riskerar dock att skapa en överhettad hemmaekonomi och i förlängningen tända inflationsbrasan. Tillgänglig data visar att det är mycket osannolikt att inflationen kommer att komma i närheten av Riksbankens inflationsmål de kommande åren, tvärtom så pekar allt att inflationen år 2016 landar runt noll. Översatt till avtalsrörelsen betyder det att landets löntagare även under nästkommande avtalsperiod kan räkna in i princip hela löneökningen som en reallöneökning.

För Svensk Handel är det avgörande att löneökningstakten nästkommande avtalsperiod leder till förstärkt konkurrenskraft för Sverige i allmänhet och handeln i synnerhet.

En brytningstid för handeln

Efter årtionden av ständig uppgång befinner sig handeln idag i en brytningstid. På internet konkurrerar svenska butiker med stora globala e-handelsföretag. Denna nya globala konkurrens i kombination med den pågående digitaliseringen stöper om handeln i grunden. De senaste årens ökade försäljning, med bland annat årligt försäljningsrekord under julen, har kommit till priset av kraftigt minskad lönsamhet. Lönsamheten inom handeln är idag skadligt låg och över tiden inte hållbar. Olönsamheten speglar sig bland annat i konkursstatistiken och de allt mer omfattande realisationerna. Idag går tre handelsföretag i konkurs varje dag. Kortsiktigt är handelns lönsamhetsproblem på en aggregerad nivå inte oroande, däremot på lång sikt är den ytterst allvarlig.

Trots de utmaningar som handeln har välkomnar branschen såväl den ökade globala konkurrensen som digitaliseringen. Svensk Handel är övertygade om att branschen kommer att klara av att utvecklas, anpassa sig och bli starkare i framtiden. För att klara detta är det avgörande att kostnadsökningarna de närmaste åren för handeln anpassas efter de utmaningar branschen har att hantera. Löneökningstakten under de närmaste åren måste ligga på en nivå som stärker konkurrenskraften och värnar arbetstillfällena.

Avtalsperiod

Svensk Handels utgångspunkt är att avtalsperioden för centrala kollektivavtal är tre år.

Märket gäller

Arbetsmarknadens parter har de senaste avtalsrörelserna varit överens om att löneökningstakten bestäms av den internationellt konkurrensutsatta exportberoende sektorn. I skarp kontrast mot tidigare prövade modeller för att bestämma löneökningstakten har dagens modell levererat mycket höga reallöneökningar, hyggligt väl värnat företagets konkurrenskraft samt bidragit till att inflationen hållits i schack. Nyckeln till framgång med dagens modell ligger i att löneökningstakten bestäms genom att industrins känslspröt ut i världen känner av vad Sverige tål och att övriga branscher accepterar och följer industrins nivå. Tillsammans med bland annat Handelsanställdas förbund bildade Svensk Handel Handelsrådet 2015. Ett viktigt mål med Handelsrådet är att parterna tillsammans ska öka kunskapen och insikten om handelns betydelse hos beslutsfattare, opinionsbildare och allmänhet. Det finns således

ett gemensamt engagemang för att ansvarsfullt lyfta handelns betydelse i samhället.

Tyvärr har fler och fler röster höjts för att skrota dagens modell. Dessa önskemål förenas sällan med realistiska förslag till nyordning, utan synes mer baseras på en önskan om att "skjuta ner" dagens modell. Att överge dagens modell vore oansvarigt och skulle kasta Sverige in i en turbulent och konfliktintensiv period. Svensk Handel vill inte medverka till detta utan tänker fortsätta att ta ansvar genom att hålla sig till dagens modell. Att stå upp för dagens modell ger långsiktiga vinster för alla istället för kortsiktiga vinster för vissa.

Frysta ingångslönenivåer för fler arbetstillfällen

Ingångslönenivåerna anger den lön som en arbetsgivare måste betala för en oerfaren arbetstagare, ofta någon som får sitt första arbete. Ingångslönenivåerna är ofta prislappen på det första jobbet. Arbetsmarknadens parter måste fråga sig om denna prislapp ska fortsätta att höjas. Svensk Handel säger nej till det. Handeln har bland Sveriges högsta ingångslönenivåer. Sverige har bland OECD-världens högsta ingångslönenivåer. Det råder ingen tvekan om att dagens ingångslönenivåer kostar mer än vad de smakar. Osäkerheten rör hur skadliga nivåerna är. Debatten i samhället idag handlar om hur många arbetstillfällen frysa ingångslönenivåerna möjliggör, inte om hur många arbetstillfällen höjda ingångslönenivåer skapar. Dagens ingångslönenivåer slår ut arbetstillfällen i en utsträckning som varken är ekonomiskt eller mänskligt rationellt. Den gynnar ingen. Den som påstår att Sverige tjänar på att fler arbetstillfällen slås ut har en tuff förklaringsbörda. Handeln är redo att anställa fler om priset inte höjs.

Svensk Handel yrkar att de ingångslönenivåer som gällt det senaste avtalsåret även ska gälla nästkommande avtalsår. Mot bakgrund av att inflationen varit noll det senaste året samt att ingångslönenivåerna i sig är tillräckligt höga finns ingen anledning att höja dem. Annorlunda uttryckt innebär det att det ska gå att anställa en oerfaren 19-åring efter den 1 april 2016 för samma lön (19 739 kr i månaden) som det gått att anställa samma 19-åring innan den 1 april 2016.

Att frysa ingångslönerna medför inte att någon som är anställd inom handeln idag får sänkt lön. Alla som idag är anställda kommer att ta del av den löneökning som Svensk Handel och Handelsanställdas förbund blir överens om i det kommande avtalet.

Konkurrenskraftig lönerevision med medarbetarinflytande

I början av 1990-talet utmönstrades den fram till dess gällande tariffönemodellen ur kollektivavtalen inom handeln. Denna i sig positiva åtgärd har tyvärr inte lett till önskad förändring. I syfte att möjliggöra för handelns företag och medarbetare att genomföra lönerevisionen med en bättre lokal anpassning har parterna under förra avtalsperioden i en gemensam arbetsgrupp arbetat intensivt med att lysa igenom Detaljhandels- och Partihandelsavtalets bestämmelser kopplade till lön. Den partsgemensamma arbetsgruppen genomförde bland annat ett stort antal arbetsplatsbesök där gruppen träffade företagsledningar och lokala fackliga organisationer. Utifrån arbetsgruppens arbete och slutsatser lämnar Svensk Handel ett omfattande och genomgripande förslag till ett uppdaterat kollektivavtal vad gäller lönebestämmelserna.

Ett modernt Partihandelsavtal för företag och medarbetare

Partihandelsavtalet är i princip oförändrat sedan dess tillkomst för drygt 70 år sedan. Tyvärr är avtalsinnehållet anpassat efter en svunnen tidsålder och har passerat sitt bäst före datum. Om lagerverksamheten inom handeln ska fortsätta att fungera bra måste det nya kollektivavtalet för branschen svara på de utmaningar som företagen och arbetstagarna har idag.

Under den senaste avtalsperioden har parterna i en gemensam arbetsgrupp arbetat intensivt med att lysa igenom Partihandelsavtalet och branschens förutsättningar. Den partsgemensamma arbetsgruppen genomförde bland annat ett stort antal arbetsplatsbesök där gruppen träffade företagsledningar och lokala fackliga organisationer. Utifrån arbetsgruppens arbete och slutsatser lämnar Svensk Handel ett omfattande och genomgripande förslag till ett uppdaterat kollektivavtal. En del av förändringen är att Svensk Handel yrkar att Partihandelsavtalet ska slås ihop med Postorder och e-handelsavtalet och byta namn till Kollektivavtal för lager inom Handeln (Lageravtalet).